

# TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

## ABONAMENTUL:

pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.  
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.  
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

## Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45,

## Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.  
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

## INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.  
rândul cu litere garmond.

## Casul dela Orăștie.

Sibiu, 13 Februarie n.

Cetitorii ziarului nostru cunosc odiosul cas dela Orăștie. Directorul gimnaziului reformat de acolo silește elevii de legea gr. ort. română să învețe și religia în ungurește, că de nu, au să rămână fără calcul din acest studiu și vor trebui să repeteze clasa în care se află. Superioritatea noastră bisericească a intervenit la ministrul de culte și instrucțiune publică, și a arătat în mai multe rânduri, că în dorința directorului gimnazial din Orăștie e ascunsă o violare a dreptului bisericii noastre autonome, singură îndreptățită a face catehizarea elevilor de ritul gr. ort. român, în limba bisericii, care e cea română.

Afacerea se află încă la ministeriu, și răspunsul se așteaptă. Și cum dreptatea e pe partea bisericii noastre, nu putem aștepta decât un răspuns favorabil bisericii noastre, deci îndrumarea directorului dela gimnaziul reformat unguresc din Orăștie, să nu-și bage nasul unde nu-i fierbe oala. În chestie de religie dispune fiecare biserică singură, prin superioritatea ei, și după legile și obiceiurile proprii.

Probabil, că au auzit, ori au simțit imperialiștii dela ziarul maghiar „Budapesti Hirlap”, că directorul din Orăștie e în primejdie de a nu-și putea realiza dorințele, și îi sar acum întru apărare. În numărul de Joi, săptămâna trecută, își dau părerea, cum ar trebui să fie rezolvată această chestie, ca să nu sufere nici o știrbire prestigiul statului.

E o nouă probă despre modul de gândire și de judecare a politicienilor maghiari acest articol de o rară perfidie, prin urmare aflăm de bine să-l eternisăm și noi, schițând pe scurt mersul ideilor celui ce l-a scris.

Constată întâi imperialistul maghiar, că statul ungar, când cere dela Români, ca elevii lor să învețe și religia, în școalele de stat, ori confesionale ungurești, în limba maghiară, stă pe baza articolului de lege XXX. dela anul 1883. E adevărat, că nu se spune în cuvinte lucrul acesta în lege dar e de înțeles din *spiritul legii*. Superioritatea bisericii române se provoacă apoi asemenea la articolul de lege XXX. dela 1883, care în § ul 9 spune, că la institutele neconfesionale, în privința religiei și a moralei dispune, referitor la elevii oricărei concesiuni, *autoritatea proprie bisericească*. Ministrul de culte și instrucțiune publică ia numai la cunoștință *cu a probare* numirea catihetului.

Din cele înșirate ușor s'ar putea convinge orișicine, că dreptul legal e pe partea bisericii noastre în cazul dela Orăștie. Dar domnia dela „B. H.” vreau să-l dea cu orice preț directorului gimnazial din Orăștie. Deci se pun și răstălmăcesc vorbele astfel: E adevărat, că după lege autoritatea bisericească dispune în chestii de religie și de morală. Dar ministrul e în drept să accepte ori să nu accepte pe cei numiți de catiheti din partea autorității bisericești. Neacceptarea se poate face apoi din punct de vedere moral, și din punctul de vedere al *intereselor de stat*. Cu moralitatea nu avem a face; dar interesele de stat au să fie păzite. Interesele de stat pretind respectarea limbei maghiare, prin urmare, catihetul, care nu vrea să propună religia ungurește, *vatămă interesele de stat*, și nu poate fi acceptat de catihet din partea ministrului de culte și instrucțiune publică.

E clasică de tot aceasta batjocură adusă logiceii și legii sancționate, tot atât de clasică, cum e și conclusia la care se ajunge.

După ce se plânge genialul scriitor al articolului, că pe lângă toată claritatea legii, se face totuși o atât

de strajnică împotrivi cererii de a se propune religia în ungurește în școalele de stat și cele confesionale maghiare, caută să ne mângâie, că doară nu se cere prin aceasta cine știe ce lucru mare: se cere numai *recunoașterea* îndreptățirii limbei maghiare și cu privire la orele de religie! Parecă noi nu am ști ce înseamnă această *recunoaștere*, și nu am ști, că ea ar fi o mică și la început neînsemnată spărtură în autoritatea bisericii noastre, pe care însă ar griji cei dela putere să o facă din ce în ce tot mai mare.

Incheie apoi în ton energic imperialistul maghiar, provocând guvernul să caute să iasă învingător din lupta aceasta, purtată între gimnaziul reformat din Orăștie și biserică ort. română: *spiritul legii!*

„Pentru că aici nu e vorba despre aceea, — cităm acum, — că fiul acela de Valah, din cele 30 de ore de studiu pe săptămână 28 le ascultă în ungurește, și două în românește, ci de aceea, că tocmai în cele două ore din săptămână, acolo, în interiorul institutului, se distruge în sufletul seu tot ce a supt în sine în celelalte 28 de ore. Pentru că acolo se cresc îndârjiții dușmani, plini de ură, ai ideii de stat maghiar. Și asta nu se poate tolera! Dacă față de punctul de vedere legal unguresc există un punct de vedere legal valah, să învingă cel mai tare, pentru că are rădăcini mai bune și e mai logic. Iar dacă punctul nostru de vedere e cel corect, atunci să nu ne slăbim politica îndoielnică cu vecinice târgueli, cu amenințări goale, pe cari nu le împlinim. Ar fi o rușine pentru noi, dacă nu am putea câștiga valoare suveranității noastre, în două ore pe săptămână, față de câțiva popi încăpăținați“.

Așa rezonează cei dela ziarul „Budapesti Hirlap”. Le reflectăm pe scurt următoarele: Legile nu se execută, nici unde pe lume, după spiritul lor, ci după *litera* lor. De

aceea, legea trebuie să fie *clară*, pentru a nu putea fi răstălmăcită. Vai de țara, în care nu sunt legi clare, ci aplicarea lor se lasă în grija guvernelor, pentru că fiecare guvern le va da o altă explicație. Și celce face propagandă pentru a i se da legii alt înțeles, nu acela pe care îl are ea după literile ei, comite păcatul seducerii puterii de stat de a *viola* legea, pe care el are să o respecte și să o execute.

În cele două ore de religie pe săptămână, în cari elevii nu învață altceva decât: să se roage lui Dumnezeu, să fie creștini buni și cetățeni fideli, *nu se cresc*, nici la institutele maghiare de învățământ, cum nu se cresc nici la cele românești, *dușmani îndârjiți și plini de ură ai statului ungar*; dar acestia se cresc negreșit prin șicane și proceduri ca acelea ale directorului din Orăștie! O sută de catiheti români, cari propagă iubirea creștinească, nu sunt în stare să scoată din sufletul nevinovat al elevului român ura și dușmănia născută din câte o cerere absurdă a unui director șovinist maghiar, ca elevul să se roage și să se înțeleagă cu Dumnezeul părinților săi, nu în limba sa, ci în limba — ungurească! Pentru că oricât de slăbuț la minte să fie, înțelege el totuși, că aci e vorba de un atentat la libertatea sa religioasă, de un act de volnicie, față de limba și de legea sa!..

În meritul cauzei avem apoi de spus următoarele. Punem întrebare astfel: De ce nu ne putem noi învoi, odată cu capul, ca instrucția în religie să se dea elevilor de legea noastră, fie în orice institut public, în limba ungurească? Răspundem: Pentru că biserică noastră e biserică *națională*, și limba ei liturgică e limba *românească*. Religia poate să fie propusă pretutindena în școalele publice numai în limba bisericii noastre. Făcând noi altfel, ori permițând să facă alții altfel, atacăm, ori lăsăm să

## FOIȘOARĂ.

### Predică despre credință.

„Dreptul din credință va fi viu“.  
(Ap. Pavel către Evrei c. X. 38).

Iubiți ascultători! Împlinită fiind taina adâncă a răscumpărării neamului omenesc prin Is. Chr., lumea era acum împăcată cu creatorul său.

Apostolii prin învățăturile lui Isus Chr. aveau să străforme și se renouiească față pământului, erau așezate sf. Taine, ori după voia și virtutea lui Is. Chr. trebuiau să fie în sf. biserică tot stătea învoare nesecate de dar și binecuvântare, de sfințenie și curățire.

Nu mai era decât ca apostolii, conform mandatului ce l-au primit dela Dumnezeu: scul lor învățator, să se împrăștie în toată lumea și se vestescă celor ce se așezau în întinerea lumina evangheliei, să cheme toate popoarele din toate țările, a intra în corabia de mântuire, în sf. biserică.

Împlinirea acestei misiuni însă nu a fost așa de ușoară, căci valorile patimilor omenesci, a căror epilog a fost Golgota, nu s'au liniștit. Primind apostolii puterea de sus, și după ce au început a cutria tinuturile, propoveduind pretutindena cu

vântul lui Dzeu, patimile s'au deslănțuit cu mai mare furie așa, că nici viața apostolilor nu era în siguranță, și în curând legea pe care Mântuitorul a sigilat-o cu scump sângelul său, o pecetluiesc și miile de martiri cu sângele lor.

Biserica creștină în semn de recunoștință sârbează amintirea acelor bărbați, cari în viața lor e'au ostenit întru lăptirea învățăturilor ei, și cari dacă a trebuit le-au întărit și cu sângele lor.

Amintirea unui astfel de bărbat, a celui dintâi mucenic, după Mântuitorul, o sârbează astăzi iubiți ascultători, amintirea mucenicului Stefan, care pătruns de adevărul învățăturilor profesate de Mântuitorul, chemat fiind la postul de arhidiacon, în urma zelului său mare întru lăptirea evangheliei lui Chr., atr. ge asupra și ural Jidovilor, cari — după spusa sf. scripturi — câștigând asupra lui mărturia mincinoasă și scoțându-l afară din cetatea Ierusalimului îl omorâră cu pietri, iar el, pe când îl omorau, ingenunchiând striga cu mare glas: „Doamne, nu le pune păcatul acesta“ și ac. st. a zicându-e adormi. (F. A. VII. 58—60).

Mare și sfânt e numele lui în cer! Mare și sfânt la toată creștinătatea!

Mare și sfânt, ba chiar — după zisa sf. scripturi — „*vu în vac*“ s'a făcut Sf. Stefan prin credința sa cea adevărată către Dzeu.

Despre această virtute a credinții voieci să vă vorbesc în cele următoare.

Credința e o virtute dată omului din partea Creatorului, cu ajutorul căreia omul cunoaște și înțelege lucrurile mai înalte, mai tainice, pe cari cu mintea sa mărginită nu le poate cuprinde. Prin credință omul cunoaște lucrurile ce trec peste hotarul minții sale.

Cu ajutorul credinții își cunoaște omul originea, ființa și viitorul său!

Prin credință a ajuns omul să cunoască, că el e creat de Dzeu, că e compus din trup muritor și suflet nemuritor, și prin credință susține el sus și tare, că viața lui nu se sfârșește pe acest pământ, ci trece și dincolo de mormânt, unde va petrece o viață pur spirituală.

Credința e deci condacătorul omului dela legea până la mormânt.

Cine învață pe copil, ca el dintre toți câți îl înoujură să se lipească mai cu mare dragoste de sinul mamei sale? Singură credința, că nime nu se îngrăjește mai bine de bunăstarea lui, decât părinții lui.

Credința noastră creștină nu e altceva, decât credința dată omului de creatorul său, pe care fiul lui Dzeu, Is. Chr., a perfecționat-o, a pecetluit-o cu scump sângelul său. A această credință e depusă în sf. scripturi a testamentului nou și a profesat-o apostolii și o profesază bise-

rica prin slujitorii ei în prezent și o va profesa până în sfârșit, căci zice Mântuitorul: „Cerul și pământul va trece, iar cuvintele mele în veac vor rămâne“.

Ilie Meniat exprimându-se despre credința creștină zice: „*Tu ești calea cea nerătăcită, cel ce umblă pe tine, nesmintit ajunge în rai*“.

De această credință are omul neapărată trebuință pentru câștigarea fericirii sale vremelnice și vecinice. Credința îi ofere omului cele mai mari mângâieri; după loviturile grele îndurate din partea sorții în această viață, credința asigură omului viața de veci, adeică fericirea eternă pentru sufletul său sdruncinat de grijile pământești.

Iată ce zice sf. scriptură: „*Celui credincios toate sunt cu putință*“, iar în alt loc: „*Dreptul prin credință va fi viu*“ și „*Fără credință e cu neputință a plăcea lui Dzeu*“.

De credință curată a fost condus Avel, când a adus jertfă adevărată, jertfă mai bună decât Cain.

Prin credință Noe s'a învrednicit de protecția lui Dzeu. Prin credință Avram aduce jertfă pe fiul său. Prin credință Moise făcându se mare, mai bine voește a suferi cu poporul său, decât a gusta plăcerile păcatului cele trecătoare la curtea lui Faraon. Nu vo mai aminti credința lui G-deon, Baraa, Samson, David și Samuil, — și a profetilor din testamen-

fie atacate temelile bisericii noastre.

Să fim însă bineînțeleși. Prin aceea, că combatem propunerea religiei în limba ungurească, nu suntem și nu ne arătăm dușmani ai limbii ungurești. Biserica noastră, clerul și poporul, recunoaște îndreptățirea statului de a regula afacerile publice în limba oficială maghiară. Nu poate însă recunoaște, deci combate cu toată tăria, dreptul statului și al puterii de stat de a se îngera în afaceri cu totul interne bisericesti, de caracter pur dogmatic, cum este propunerea religiei, și dreptul de a impune bisericii, care e o putere moralizatoare și educatoare, ca doctrinele sale să le propage în altă limbă, nu în limba ei liturgică. Catehizarea este doar o afacere curat internă bisericască, prin urmare biserica e în drept a-și propaga învățăturile sale creștinești în limba proprie liturgică, pe care o înțeleg credincioșii ei.

Afirmarea apoi, că guvernul ar fi în drept să respingă pe catihetii, cari nu ar vrea să propună religia în limba ungurească, e nu numai lipsită de ori ce basă legală și morală, dar e și ridiculă și absurdă. Cualiția catihetului nu o dă ministrul, ori organele sale, ci catihetul o primește deodată cu darul preoției, dela Arhiereul său. Această qualiția nu i-o poate lua nici o putere lumească, deci nici ministrul, care prin urmare nu are dreptul nici să supună pe catihet la un nou examen din partea bisericii sale. Ministrul poate dificulta pe un catihet numai din punct de vedere moral, ori patriotic, nici odată însă din punctul de vedere al împlinirii datorinței sale față de biserică pe care o servește, și care în cazul dat e biserică națională română, cu limbă liturgică română.

Așa stau lucrurile, domnilor dela „Bud. Hirlap“.

## In chestia școalelor.

Ziarul „Tribuna“ din Arad ne onorează în Nrul 21 cu un nou articol de fond, în care răspunde la cele spuse în numărul 9 al ziarului acestuia, referitor la școalele perdute. Ne spun confracții, că ei au pus greutatea mai mult pe felul cum sunt compuse sinoadele și congresul, iar despre consistorii au afirmat, că sunt compuse din membri, cari nu prea participă la ședințe!

Credem că în privința aceasta e ușor de ajutat. Facă domni dela

„Tribuna“, dacă pot, ca credincioșii bisericii noastre, clerul și mirenii, să aleagă alți oameni la sinoade și la congres, cari apoi negreșit că din alți oameni vor compune și consistoriile.

Ne face apoi imputare „Tribuna“, că după ce ea a vorbit și despre comitetul național, — dator și el să poarte grije de școale, mai ales că „dispune de mijloace materiale“, — noi de ce nu discutăm chestia și din acest punct de vedere? Iată, o spunem franc: pentru că în punctul acesta nu suntem orientați! Cu toate că facem și noi neamului și bisericii serviciile pe cari putem să i le facem, nu am fost învredniciți niciodată de înalta grație de a fi invitați și noi, — cei dela ziarul acesta, — la consultările comitetului, nici chiar atunci, când pe lângă membrii comitetului mulți alții au fost împărtașiți de această distincție. De unde să cunoaștem noi deci planurile și situația comitetului, și de unde să știm, că el dispune de mijloace materiale menite a fi aduse jertfă școlii române?!

În meritul chestiei am mai avea apoi de spus următoarele: Vorbim de școale *perdute*. Dar ele nu sunt *perdute*! Cel puțin nu atâtea sunt *perdute* despre câte vorbește „Tribuna“.

Școalele noastre există încă toate, afară de unele, foarte puține, cari au fost edificate pe teritoriul comunal, și pe cari comunele le-au luat în stăpânirea lor, ca școale comunale. Atâta numai, că școalele noastre nu funcționează. Iar aceea, că de ce nu funcționează, s'a spus din partea noastră în rândul trecut. Dar sunt ale noastre, nime nu ni le-a luat și nime nu ni le va lua. S'au făcut alte școale, de stat, în locul lor? N'are a face! S'au făcut și pe alte locuri. Avem chiar și în Săliște școală de stat. Nime nu ne va putea deci impede, ori opri, ca atunci, când vom putea, să le punem iarăși în funcționare! Și vom putea face lucrul acesta atunci, când vom fi în stare să ridicăm edificii corespunzătoare școlare pretutindena și să asigurăm învățătorului salariul care i-se cuvine.

Iată deci, că în ultima analiză tot numai bani se cer pentru salvarea școalelor noastre. Să dăm deci toți, cari putem să dăm, la fondurile culturale, și am făcut aceea ce datorință avem să facem față de neam și de biserică!

tul vechiu, nici exemplele de rău credință a apostolilor, a mucenicilor, dintre cari v'am amintit pe Sf. Ștefan și a sf. părinți.

Ceroați mai de aproape istoria — oglinda trecutului, plin de suferințe a neamului românesc și pe fiecare pagină veți afla numele unui martir al credinței sale, ca tot atâtea exemple de credință.

În această istorie veți afla numele unui Brancovean, Brancoviciu, Șincai, Clain, Maior, George Lazar și alții, a căror credință către Dzeu, biserică și neam va rămânea pururea pildă de urmat pentru fiii acestui popor.

Tot această istorie vă va arăta, că întreg poporul român din toate timpurile, credincios limbii sale strămoșești cu sângele său a apărat acest tezaur sump.

Dar să privim în viața de toate zilele. Și aici aflăm exemple de credință. Câți oameni, credincioși vederilor lor basate pe învățăturile creștine și reclamate de idealurile mai înalte, la cari trebuie să tindă ori care popor dornic de lumină, devin martiri ai credinței lor, în urma uneltirilor dușmănoase, practicate zilnic de către cei mulți din societatea modernă, cari sunt cuprinși de curentele distrugătoare ale timpului modern și sunt stăpâniți de interesele egoiste basate pe păcatele: ură și pismă.

Sufletul și inima unui astfel de martir nu va putea fi încălzită de altceva, decât numai de credința în triumfarea ade-

vărului său, căci știut este că adevărul suferă înfrângere pe un timp oare care, dar înfrângere veșnică nu.

Credința strămoșească mărturisită de strămoșii noștri, care a câștigat atâtea învingeri asupra celor necredincioși și i-a făcut obiect de desprețuit în ochii viitorului, să ne încălzască și să ne conducă deoi în toate lucrările noastre de ori ce natură.

Credință către Dzeu, biserică și neam se cere dela noi toți.

Și vom avea credință către Dzeu atunci, când vom asculta și împlini poruncile lui, adică ceea ce mărturisim cu gura, vom și împlini în faptă.

Să credem deoi, că isvorul tuturor bunătăților e El, și dela El ne primim răs-plata muncii. Crezând în El, vom primi de bune acele rezultate ale științei, cari tind la cunoașterea lucrurilor din natură alături de credință. Și vom lepăda dela sufletul și inima noastră învățăturile acolora, cari nu se unesc cu credința noastră. Credința în Dzeu nu trebuie să se teamă de rezultatele științei adevărate, căci nu știința, ci nepăsarea pentru știință e nereligioasă.

Iar credință către biserică vom avea, cercetând regulat, ascultând cu băgare de seamă învățăturile ei măntuitoare și trăgând foloase practice pentru viața privată și socială, precum și dacă ne vom purta cu pietate față de lucrările ce se săvârșesc în ea; și ne vom feri de acte

## Cugetări asupra chestiunii reunirii bisericilor.

— Articolul prințului Max. —

(Urmare).

Trebuie adăos un cuvânt asupra mijloacelor de întrebuițat spre a realiza scopul acesta al uniunii exterioare și vizibile între biserici. Aceste mijloace sunt simple după părerea mea. Sunt două arme vechi, cunoscute de toți, dar și foarte rar întrebuițate. Sunt acele care trebuie să însoțască orice lucrare religioasă: ele se numesc *adevărul și dragostea*. Adevărul, sinceritatea este de toți lăudat și foarte rar întrebuițat. Este vorba a cunoaște adevărul și a-l face cunoscut așa precum este el. Nu trebuie să ne îngrozim: este totdeauna stăpânitor și frumos, chiar când înspăimântă câte odată. Lipsa de cunoaștere a adevărului este totdeauna rășbanătoare. În ce privește chestiunile orientale, mai că nu le cunoaște nimeni în occident. Spre a le pricepe, nu trebuie a asculta numai părerea unora, ci și a celorlalți. Spre a servi cauza orientală trebuie a cunoaște sufletul răsăritean, argumentele teologilor răsăriteni, dorințele bisericii de răsărit. Dar ce facem noi decumun? Ne închidem în cameră, ne nutrim cu propriile noastre idei, închidem ochii la orice argumentare din altă parte, ba încă vom, să judecăm treburile lor după părerea noastră. Rezultatul trebuie să fie o judecată pripită și chiar nedreaptă.

Înainte de toate trebuie să cunoaștem adevărul în ce privește începutul acestei nenorocite desbinări a bisericilor. Dăm vina pe orientali și nu vom să vedem lanțul cel lung de erori și greșeli comise de apuseni. Vedem numai greșelile lui Fotie și nu se studiază epistolele papei Nicolae I, adversarul său, care ne spun, că acest papă cu spiritul său îngâmfat, cu mândria sa, cu tendința de a stăpâni cu desăvârșire biserica din Constantinopol și a face din ea o parte a celei din Roma este tot atât de responsabil de desbinare mai ca și Fotie. Se acuză cu dreptul Mihail Cerularie, dar nu se comentează epistolele papei Leon al IX, adversarul său, pline de invective, făcute spre a întărâta spiritele. Nu se vorbește de sumția și spiritul violent al cardinalului Humbert, legatul său, care n'a căutat să îmbunătățească starea lucrurilor. Dacă n'am arătat acestea în cursurile mele asupra chestiunii orientale, este că nu studiasem încă aceste epistole papale. Vorbim adesea de binefacerile, pe care le-a revărsat apusenii asupra Orientului. Și nu ne gândim la aceea, că toată tendința popoarelor apusene și chiar a papei a fost totdeauna îndreptată în contra Orientului, cel puțin în timpurile poste ioare. Se uită că prin încoronarea lui Carol ce Mare s'a căutat formal detronarea Bizanțului, până chiar a dispuța monarhilor săi titlul de împărați romani; s'au făcut războaie împărăților și li s'au răpit posesiunile legitime din Italia întemeindu-se pe donațiunea pseudo constantină. Uitam că pretensele cruciate ră-

<sup>1)</sup> În enciclica sa, papa ia în apărare pe antecessorii săi Nicolae I și Leon IV, dând dovadă că n'a cetit scrisorile lor și cu deosebire violentele pamflete (așa le zice un scriitor apusean) ale cardinalului Humbert, trimisul papei Leon IX. la Constantinopol.

<sup>2)</sup> Documentul de donațiune e unul din marile falșuri, pe cari s'a sprijinit papismul în pretențiile sale și față de biserică ortodoxă.

necredincioase, pe cari azi am esperat, că le practicează la noi unii tineri inteligenți cari șed pe scun și conversează și în timpul serviciului divin, când preotul prezintă darurile, moment pe care credincioșii îl primesc ridicăți în picioare cu fețele închinete la pământ.

Din câștigul vostru material, după puteri ajutați deoi biserica, ca să-și poată împlini misiunea sa sublimă de a proteja și desvolta cultura credincioșilor săi.

Iar credință către neam veți avea, iubitorilor, ajutându singuratici și prin singuratici întregul, ejangerea idealurilor spre cari pleșteți.

Și aici mai vărtos e de lipsă credință. Credința către neam e identică cu credința către persoanele noastre proprii. Fiind noi toți credincioși chemării noastre în înțelesul strâns al cuvântului, nu vom rămânea numai la administrarea sf. taine, ci vom conlucra și v.m. premerge cu exemplu întru ridicarea sorții intelectuale-morale și economice a poporului din care facem parte. Un popor astfel crescut nu va u mări cu dragoste și credință pe calea noastră, care tînde spre idealuri realizabile.

Având un popor credincios către Dzeu, biserică și neamul său, precum și un cler devotat chemării sale, vom putea zice cu nemuritul Tîndea: „Popor mai ales nu va fi, Române, pe pământ înaintea ta“.

Ioan Andreiu  
preot-capelan.

puseră imperiul de Orient, aserviră Grecia, o apăsară și o făcură slavă pentru mai multe secole. Uitam că atunci, din porunca papei Inocențiu al III chiar, s'au ocupat proprietăți eclesiastice grecești fără cel mai mic sorupul. Li s'au răpit bisericile și le au transformat în sanctuare latine. Episcopi în vârstă înaintată au fost alungați din scaunele lor.<sup>1)</sup>

Cunoașterea adevărului este necesară și în ce privește diferențele dogmatice. Dacă vom să ne înțelegem pe terenul acesta, trebuie mai înainte de toate să cunoaștem starea lucrurilor așa precum este.

Dar tocmai aceasta a lipsit totdeauna. S'a scris mult asupra acestei chestiuni, cel puțin asupra Purcederei sf. Duh și asupra întrebuițării azimelor, care în evul de mijloc era considerat ca un punct de doctrină, iar nu de disciplină bisericască. Și tot astfel cunoașterea părerilor adversarilor și dificultățile reale lipseau. Fiecare considera chestiunea din punctul său de vedere, argumentau cum le convenea și o împăcare a celor două opinii rămânea iarăși imposibilă.

La sinodul din Florența s'au tratat toate punctele acestea de diferență, dar cu multă ușurință. Nu se cunoaștea nici istoria bisericii, nici părinții. Latini se serveau de argumente falșe spre a dovedi Grecilor că sfântul Duh purcede și dela Fiul. S'a citat chiar un cuvânt din al VII sinod ecumenic care ar fi învățat aceasta, dar era un text falș. Avemene se citară texte falșe din părinții bisericești, se interpretară și altele în chip meșteșugit după dogma latină. De sigur că nu din rea voință lucrau astfel. Se credea probabil de bună credință, că textele falșe ce se citau, erau autentice și nici Grecii, nici Latini nu posedau atunci de ajuns o judecată critică, în înțelesul istoric spre a putea deosebi textele apocrifice de textele autentice. Multimea pretinșelor texte patristice ce învățau purcederea din Fiul a impus așa de mult Grecilor, așa, că, pe cât se pare, nu mai îndrăzneau să opue nimic, și din cauza asta primară învățătura latină, crezând că așa a fost învățată și de părinții vechi. Cam tot așa se petrec lucrurile până în ziua de astăzi.<sup>2)</sup> Mai în totdeauna învățatura aceasta și dificultățile ce prezintă ea, n'au fost bine desvoltate.

Așa și cu primatul Papei. Se întrebuițază cele mai mici probe din antichitate, care arată o autoritate oarecare a episcopului roman, ca probă de dogmă a primăției, așa cum este astăzi învățată. Nu se deosebesc bine textele și se identifice fără socoteală acele care nu sunt nici decum dogmatice, cu dogma însăși. Trece ușor peste ele, dar nu se taie nodul greutăților de care nici nu-și dau socoteală. Este mare deosebire între o putere care există de fapt, și o doctrină care înveșă că este stabilită direct de Dumnezeu și este temelul necesar bisericii. Cu toate aceste cele două lucruri sunt absolut identificate de polemici. Si fiecare părinte care dă un titlu onorific oarecare vreunui episcop roman, este citat ca mărturie pentru dogma primăției.

Acești fel de argumentare se întâlneste și când este vorba de purgator. Se consideră chestia eficacității rugăciunilor pentru morți și aceea a existenței purgatorului ca absolut identice. Dar nu sunt. Nu toți căți se roagă pentru morți, primesc prin aceea ideea unui loc de curățenie.

Chestiunea prefacerii în liturgie n'a fost pe cât se pare nici odată serios examinată în apus.

S'au întemeiat numai pe liturgia română, care nu posedă epioles. Necunoscând deoi nici liturgiile, nici învățăturile orientalilor, s'a zis că numai pronunțarea cuvintelor sacre ale Domnului nostru săvârșeste taine. Dar nimeni n'a ținut sama de universalitatea întrebuițării Epiolesei (Rugăciunea prefacerii) și antichitatea doctrinei, care vede în ea partea principală a consacării. Sf. Cyril de Ierusalim, cel mai mare autor liturgic al antichității, de

<sup>1)</sup> Barbarii cruciaților au fost mai presus de ori ce închipuire și au lăsat multă amărăciune în inimile Grecilor. Faptele neomenease săvârșite la cuprinderea Tessaloniceului în 1185 le descrie istoricul Nichita astfel: „Barbarii n'au cruțat nici cele dumnezeiești, nici cele omenești. Cei ce s'au refugiat în biserică parte s'au strivit unii pe alții, parte au fost ucis de dușmani. Pe ori cine întâlneau, li junghiau în mod barbar. Au răpit vasele și hainele sfințe din biserici, dar aceasta a fost una din fără-delegile mai mici ale lor. Au călcat în picioare icoanele Mântuitorului și ale sfinților; au profanat vasele sfințe; au jucat pe altar și au cântat cântece rușinoase; au murdărit în modul cel mai scârbos pământul și părțile bisericilor. Deși aproape toate popoarele torturează pe prizonieri, totuși latini sunt mai barbari decât toți“.

<sup>2)</sup> Nu se poate atribui bună credință acelor Apuseni cari au falșificat textele părinților bisericești. Papa Piu X. nu știe, ori să face că nu știe de acele falșuri, căci în enciclica sa detestă afirmația prințului Max, dovedită din partea științei. Nu prin puterea argumentelor, ci sub forța impurărilor, s'a făcut compromisul fără valoare la sinodul din Florența.

sigur nu este un meritor de puțină valoare nici o cantitate neglijabilă. Cu dănsul și alți părinți renumiți ai bisericii orientale învață același lucru. Asemenea nu se ține samă și încă și astăzi sunt siliți orientali de rit unit a mărturii, că sfințirea se face numai prin cuvintele Domnului nostru. Dar atunci tot ritual solemn al prefacerii a devenit o ceremonie de prisos. Ar fi o lovitură de moarte ce s'ar da liturgiei orientale, dacă tocmai ceremonia care formează punctul său culminant, este declarată lipsită de sens. Dar atunci orientul a devenit curat latin. El nu mai sfințește după ritual și învățătura bisericii sale, ci după ale bisericii romane, chiar dacă s'ar servi de textul epicelei. Și totuși aceasta se face, pentru că nici odată opinia aceasta latină n'a fost definită sau înălțată la demnitatea unei dogme, nici chiar la apuseni. Și cât de ușor ar fi de împănat cele două păreri. N'am avea de a se spune, că cuvintele Domnului efectuează taină, pentru că ele trebuie să corespundă adevărului, dar cuvintele acestea produc efectul lor în urma consacrarii bisericii și din cauza intenției sale. Dar fiindcă în liturgia romană consacrarea se compune numai din cuvintele Domnului nostru, acestea trebuie să producă efectul lor imediat ce sunt pronunțate. Fie din contra în biserica orientală și după sosotina sa epicelea, care urmează cuvintele Domnului nostru, este partea principală a consacrarii și scopului. Urmează de aici, că în orient cuvintele produc efectul lor prin epicele și că Domnul nostru este prezent numai când epicelea e terminată.

Dacă nu s'ar primi posibilitatea aceasta, ar urma ca unii din cei mai mari dascăli ai bisericii să fie în eroare și biserica însăși în cea mai mare parte ar fi în rătăcire, și încă rătăcită în cel mai mare și mai sfânt mister al cultului dumnezeiesc. Cine ar îndrăzni să primească o alternativă așa de supărătoare și așa de gravă în urmările sale? Un asemenea caz este și cu taina confirmării.

Din timpul lui Fotie apusenii au început să considere confirmarea orientală, administrată de preoți, ca invalidă. Astăzi se presupune, că preoții unți de ritual oriental au o autorizare de la sf. scaun pentru a confirma, și că din cauza aceasta confirmarea lor este valabilă. Dar și aceasta este o explicație ce nu s'ar fi primit, dacă se cunoștea istoria. E te un obicei exclusiv latin și datând din timpurile posterioare, că confirmarea s'a rezervat episcopului. La început toată creștinătatea, ca și astăzi tot orientul, unea confirmarea cu botezul. Cine făcea botezul, sevărsa și confirmarea, fără să se întrebe de este episcop sau preot. Mai tâziu, când botezul copiilor mici deveni regulă, obiceiul latin de apus, despărți cele două rituri unul de altul, rezervând confirmarea pentru o vârstă mai înaintată. Atunci se împărțiră cele două rituri între cei doi miniștri, cari în vechime administrau botezul când unul când altul. Se dăda preoților botezul și confirmarea episcopilor. Avându-se în vedere aceste împrejurări, cum am putea să ne îndoim de valoarea confirmării făcute de preoți?

Trebuie să servim adevărul prin adevăr, prin examenul serios al lucrurilor și să nu facem o apologie superficială și nesincera, care ascunde dificultățile și care reprezintă împrejurările sub alt aspect. Voind să încredințăm adevărul, este o politică cu vedere scurtă și va avea urmări nefaste. Ascurzând dificultățile, se înșală pe sine. Credința nu este solidă atunci și bine întărită. Va fi cu atât mai turburată și rușinată când se va întâlni odată cu adevărul, pentru care nu era pregătită a-l primi. Nu se ocupă astfel acela pe care voești a-l câștiga. Dacă-l câștigi astfel, lucrul e foarte slab. Se va feri cu atât mai mult, cu cât lucrul i se prezintă sprijinit pe argumente slabe și false. Sau dacă asemenea argumente îl câștigă pentru moment, va vedea mai tâziu că lipsește fondul și urmările vor fi cu atât mai rele.

Dar noi trebuie să cerem și orientailor aceeași dragoste de adevăr, aceeași curățenie de gândire, cât este vorba de dogme. Și ei nu trebuie să se împotrivescă adevărului învățatului și să închidă ochii la argumente bune și solide. Dacă recunoaștem de ce în orient epicelea este legitimă, orientul care va studia patologia latină, va trebui să recunoască și el, că învățătura latină în privința consacrarii este foarte veche și nu are nici un rezon a se îndoi de validitatea unei consacrarii, care se face fără epicelea.

Aceeași dragoste de adevăr ne va face să cunoaștem împrejurările, vederile, caracterul părții cu care voim să tratăm.

Si aici se ivește una din cele mai mari greutăți. Apusul nu cunoaște răsăritul și orientul nu cunoaște occidentul; de aceea și apropierea între dănsese este grea. Dacă studiem istoria vedem, că apusul a voit totdeauna să influențeze răsăritul, fără

să-l cunoască; sufletul lui era străin pentru dănsul. Nu știa ceea ce-i place orientului, de ce se ferește și fuge. Aceasta se vede mai ales în epistolele papilor din diferite epocae. De epistole erau dictate adesea cu intențiuni bune, dar Roma nu cunoștea orientul și-i spunea adesea din nenorocire cele mai nepotrivate lucruri. Dar dacă pe deoparte nepotria să reguleze afacerile orientului și de altă parte nu se cunoștea starea lucrurilor de acolo, trebuia cu timpul să se creeze o situație de ne suferit, și dezbinarea trebuia să urmeze mai curând sau mai tâziu. Și până în zilele noastre nu voim să recunoaștem plângerile logice și durabile ale orientailor.

Ei se plâng că nu ținem samă de ele, cred că avem aerul de a ignora dificultățile și amarăciunile ce au contra noastră. Noi nu eșim din casă, nu cetim decât cărțile noastre, nu privim chestiunile decât din partea noastră și ne orinde mirarea, care se naște din neînțelegeri pentru ce oamenii aceștia îndărătații nu primesc unirea pe care le-o propune Roma, când aceasta le face atâtea rugăminte și se arată așa de binevoitoare?

Degostea de adevăr ne va împiedeca a întreba un număr de violenți, de mijloace necorecte, spre a atrage pe a proapele în cursele noastre. Numai adevărul, fără rezervă, sinceritatea absolută, ne va mântui și pre noi și pre alții. Sinceritatea să inspire fidele din cele două părți căință și mărturisirea geselilor. Adevărul, chiar dacă nu este plăcut, nu trebuie să depărțeze, ci să apropie.

(Va urma).

## Circulariu

*cătră onorații membri ai sinodului protopresbiterial electoral al tractului Brașovului.*

Prin ordinul Preaveneratului Consistor arhidiecezian din 13 Decembrie 1910 nr. 14.547 P. fiind însărcinat cu onorifică esmisiune a convoca și conduce sinodul protopresbiterial înmulțit al tractului Brașov, pentru alegerea de protopresbiter, conform dispozițiunii cuprinse în §. 15 din regulamentul pentru procedura la alegerea de protopresbiter, prin aceasta convoc pe onorații membri preoți și mireni ai sinodului protopresbiterial înmulțit al tractului Brașov a participa la sinodul electoral, ce se va ținea în Brașov Joi, în 17 Februarie (2 Martie) a. c. la 11 ore înainte de amiază, în sala pentru festivități a gimnaziului gr. or. român.

Serviciul divin dimpreună cu chemarea Duhului Sfânt se va celebra în aceeași zi la 9 ore a. m. în biserica parohiei Brașov-Scheiu, la care de asemenea sunt poștiți a participa toți onorații membri ai sinodului protopresbiterial.

Sibiu, 1/14 Februarie 1911.

Dr. Eusebiu R. Roșca  
protosincol, comis. consist.

## NOUȚĂȚI.

*Din cauza sfintei sărbători „Intimpinarea Domnului”, numărul proximal ziarului nostru apare Vineri după amiază la orele obișnuite.*

**Prelegere pentru tinerimea școlară.** Dl. Dr. A. Crăciunescu, profesor la seminarul „Andreian”, a ținut în iarna aceasta câteva prelegeri cu schiopeticonul, menite pentru tinerimea noastră școlară dela institutele de învățământ ale Sibiuului. Sâmbătă după amiază, în 11 Februarie, tinerimea a fost întrunită în sala festivă a Muzeului Asociațiunii, unde dl. prof. Crăciunescu a tălmăcit cu ajutorul aparatului mai toate scenele remarcabile din Vechiul Testament. Băieții și fetițele au ascultat cu o vădită curiositate explicațiile prelegerii, care în felul acesta, nu încapă îndoială, vine foarte mult în ajutorul lecțiilor din studiul religiozității.

**Premiul Buna.** Se știe că Liga culturală a instituit anul trecut, în amintirea regretatului Buna, un premiu anual în sumă de 300 de lei pentru cea mai bună lucrare, scrisă de un tânăr ardelean, din domeniul istoriei bisericești ardeleni. Acest premiu l-a obținut, cel dintâi, dl. Ion Matei, prin lucrarea istorică intitulată: „Prețimea românească ardelenă în veacul al XVII-lea”. Ea va fi tipărită în curând.

**Dela „Asociațiune”.** Și-au mai răscumpărat feliicitările de Anul nou în scopul înzestrării Muzeului național următorii domni: 1. Ioan Papiriu Pop, protopop Sibiu K. 4. 2. Ioan Maria, preot Riu-Sadului K. 1. Total K. 5. consemnarea precedentă K. 414.05 Laolaltă K. 419.04 mulțămim generoșilor donatori în numele comitetului central. Sibiu 12/2 1911. Broul Asociațiunii: Iosif Șterea Șuluțu.

**Conferință și teatru la Asociațiune.** Leja Andreiu Șaguna a Binilor Temolter și a sărbat Duminecă, în 12 Februarie, în sala muzeului Asociațiunii în aniversarea de un an dela fondare. Din programa variată a sărbării pomenim în primul loc conferința dlui G. Șterba care în materie de propagandă antialcoolică a rostit o cuvântare foarte izbutită. În fraze bine rotunjite nepretențioase, naturale și aproape fără nici un gest (de care stăția ați oratori fac abuz) a cuvântat despre spitale și primejdiile alcoolului; a deslușit în câteva vorbe raportul dintre alcoolism și societate; înăurirea beuturilor spirituoase asupra moralității, asupra sănătății publice și a stării materiale a cetățenilor; a făcut apel la sprijinul femeii împotriva obiceiului beu uru, și în sfârșit a amintit pilda mai multor capete încoronate, care în timpul mai nou au dat îndemnuri stăruitoare și au combătut patima astă nenorocită și atât de lătită. A ț punct al programei au fost alăstărit din tabloul vii (Sâmbătă seara, când beai și când nu beai) care a urmat îndată după cuvântul de deschidere, rostit de dl. Dr. Dionisie Moldovan. La sfârșit s'a reprezentat piesa poetică „Drumul spre țintă”, tradusă de dl. G. Șterba, și jucată de diletanții sibieni, nu fără succes.

**Reuniunea femeilor române din Sibiu** a primit dela dl. Nicolae Nașon, învățător în Polăți, K. 6 — ca donațiune în loc de snunțuri de cununie.

**Advocat nou.** Dr. Cornel T. Abu, fiul directorului dela gimnaziul din Brașov, Stefan Abu a făcut cu succes în 10 Februarie n. esamenul de avocat înaintea comisiei cenzurătoare din M. Ogorhei.

† **Livius Moga**, elev în clasa I. gimnaziului, în Sibiu, a decedat Vineri, în 10 Februarie n. la 4 ore p. m. în etate de 12 ani, și a fost înmormântat Duminecă, în 12 Februarie n. la 2 ore d. s. în cimitierul central din loc. Odhucască în pace.

**Holeră la primăvară?** Mai mulți medici și profesori dela facultatea de medicină din Budapesta sunt de părere, că ar trebui să se ia de acum măsuri sanitare severe spre a se preveni viroarea cazurilor de holeră. Microbul boalei trăiește mai mult timp, ear primăvara ivindu-se căldurile, este foarte posibil, ca holera să izbucneasă de nou și într'un grad mai mare, decât în anul trecut.

**Foc în cinematograful.** La un cinematograful în Timișoara, după sfârșitul reprezentației a izbucnit un foc ziele acestea și a distrus o parte din clădirea în care se găsea cinematograful. Incendiu s'a produs din câteva scânteie sărite din țevile cuptorului.

**Earnă grea.** Ger și zăpadă nu este numai în țara noastră, ci și în toată Italia, până în Sicilia. A nins în împrejurimile oțanției, multe trenuri s'au întroenit. În Florența a fost un frig de minus 12 grade Celsius, cum nu s'a mai menit din 1850. La Riviera a căzut zăpadă groasă.

**Corul bisericii gr. or. române din Budapesta** aranjază în 4 Martie n. s. o. în sala albă din hotelul „Royal” un concert urmat de dans în folosul corului. Spre acest scop s'a format un cor mixt din care fac parte mai mulți domni și dame din colonia română din Budapesta.

**În favoarea femeilor.** Conform convențiunii dela Berna, camera deputaților din Viena a adoptat proiectul de lege, care oprește munca de noapte a femeilor în uzinele industriale din țară. Legea va intra în vigoare dela 1 August 1911.

**Curs de automobil.** O societate pe acții din Budapesta pentru construirea de automobile a înființat un curs gratuit, la care pot lua parte deputații din camera ungară. Cursul va cuprinde o parte teoretică, și alta practică. Auditorilor li se va explica construcția și foloasele automobilelor, precum și modul lor de conducere. La primul curs s'au înscris vreo zecă dintre părinții patriei. După terminarea cursului fie care diutr' înșiși își va cumpăra, probabil, câte un automobil, — așa speră societatea pe acții mai sau pomenită.

**Sinucideri cu grămada.** Într'una din Duminecile trecute s'au sinucis în faimoasă casă de joc din Montecarlo patru sprezece persoane, care și au pierdut avreă întreagă la masa de noroc. Intre cei sinucisi se găsesco aristocrați cu renume, comercianți, cavaleri de industrie și o femeie. Cadavrele celor 14 au fost înmormântate în cimitierul anonimilor.

**La școală.** Confrății dela „Drapelul” lugojan, în numărul de Joi, în 9 l. c., trag la îndoială fenomenul, — înregistrat nu numai de noi, ci și de foaia germană din loc, și de foile din Budapesta, și văzut de sute de oameni, cari se școlă nu se culcă dimineața, — că în vreme de ger ar putea să tună și să fulgere. Dacă confrății nu sunt tocmai tari în ale fizicii, n'au decât să se adreseze pentru lămurire la fostul lor profesor dela gimnaziu. A învăța, în sfârșit, nu e rușine, nici în pragul bătrânețelor; și cu atât mai puțin nu e rușine pentru cei ce vorbese cu plăcere de pivniță, de butoaie goale și de masă albă.

**La fondul Victor și Eugenia Tordășian**, pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii meseriașilor rom. sibieni” au mai dăruit: Nicolae Garoia învățător, George Guiman, comerciant și Ioan Pușariu, învățător, toți din Poiana mărului și fiecare câte 1 cor. Ilie Bucur sodal lăcătuș 20 bani, doșora Emilia Dissent, în amintirea repositului Petru Ciora, 5 cor și Andreiu Joandrea, sodal lăcătuș 20 bani.

**„Stupariul”** să numeste o revistă ilustrată „despre cultura modernă a albinelor”, care apare în Lugoj, tipografia Guttenberg, și e redactată de preotul George Mișoș din comuna Bara. Numărul 1, pe luna Ianuarie, are cuprinsul următor și Ioan Pușariu, învățător și răspunsuri. Diverse. Despre preotul Zerzon. Arătări din praxă și experiență. Despre albină, regină și trântori. Abonamentul costă 4 cor. pe an. Recomandăm revista aceasta preoților, învățătorilor și tuturor celor ce se ocupă cu albinăritul.

**Teatru în Săliște.** Miercuri în 2/15 Februarie 1911 la Intimpinarea Domnului se predă în sala festivă a școlii din Săliște: „O șezătoare la țară”, teatru pentru copii de I. Luncan și C. Mogur, și „Pribeगी” comedie în 2 acte, după Nestroy, localizată de Dr. Sebastian Stance. Începutul la 7 și jum. seara. După producțiune va fi joc.

**Petrecere în Tilișca.** Corpul învățătoresc dela școala gr.-orientală română din Tilișca invită la producțiunea muzicală-teatrală împreună cu joc, care o va ținea Miercuri în 2/15 Februarie a. c. în edificiul școlii, din prilejul hramului ei. Începutul la 7 ore seara.

## Voci din public.

*Rugare cătră onorata preoțime și cătră cetitorii ziarului „Telegraful Român”.*

Din cauza, că „Foaia Poporului” din Sibiu nu a aflat de bine a da loc răspunsului meu destul de scurt și obiectiv la calumniile, ce mi le-a făcut în nr. 2/1911 sub propria sa responsabilitate, și nici hărții subscrise de toți parohienii mei (cu excepția a 15 înși) cari înșeiși mi-au luat apărerea, ci în nr. 4/1911 interpretează și edă din aceste răspunsuri clarificatoare numai ceea ce li convine, mai mistificând într'un alineat, intercalat dela sine spre întunecarea cauzei, unele lucruri neînțelese de publicul cetitor al „Foi Poporului” fără a cunoaște răspunsurile noastre obiective, — rog în special onorata preoțime să binevolască a aduce la cunoștința cetitorilor „Foi Poporului” din comunele bisericești submanuate, — prin predarea numărului „Telegrafului Român” în care vor apărea aceste șire cetitorilor „F. Poporului”, — că după ce numita foaiă nu a arătat cu numele pe calumniatorul meu și nu mi-a dat nici satisfacția publică de a-și cere scuzele cuvințioase — precum am cerut în răspunsul meu, — voi urmări foaia pe calea judecătoreșii competente, care dacă și din partea va constata, că vătămarea ce mi-o face e condamabilă, voi fi satisfăcut și eventuala sentință se va da publicității.

Cața, în 25 Ianuarie 1911.

Patriicu Pintea  
preot.

## Teatru.

Astăzi, Luni, „Der Hüttenbesitzer”, dramă. Marți, „Der Andre”, dramă. Miercuri, „Zigeunerliebe” operă, iar Joi, în beneficiul căutăreței Skalska opereta „Die Puppe”.

## Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională din **Apoldul-mic** prin aceasta să publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: salar fundamental 1000 coroane, din cari 600 coroane din repartitie dela popor, întregire dela stat 380 coroane, relut de lemne 20 coroane și relut de cartier 60 coroane.

La primul cincuenal alesul are drept numai după serviciu neîntrerupt de 5 ani la aceasta școală. Dreptul la cincuenal câștigat în alt loc nu să ia în considerare.

Preferiți vor fi cei cu cunoștințe muzicale.

Concurenții au a-și înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele necesare în termenul deschis oficiului protopresbiteral Mercurei, având a se prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântările bisericesti.

Apoldul-mic, la 17 Ianuarie 1911.

Pentru comitet:

**Hie Ben** președinte. **Nicolae Fărcaș** notari.  
Nr. 62/1911. [56] 1—3  
Văzut: **Avr. S. Pecurariu** protopresbiter.

Nr. 711/1910. [53] 2—3

## Concurs.

Pentru întregirea postului de învățătoare dela școala confesională din comuna **Brad**, protopresbiteratul Zarandului, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

a) Salar fundamental de 1000 coroane.  
b) Cărtir în natură și relut de grădină 20 coroane.

Cvencuenalele legale, cari însă se comută numai după anii de serviciu neîntrerupt la aceasta școală.

Învățătoarea aleasă pre lângă predarea instrucției și în religie în clasele ce i se vor designa, va avea se provadă instrucția și în cușorul de mână la școlărițele tuturor despărțimintelor școlii noastre parohiale precum și la ale școlii elementare anexate gimnaziului și a conduce elevii în Dumineci și sărbători la biserică.

Reflectantele la acest post au a-și înainta în termenul deschis rugărilor, instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțelegere cu comitetul parohial.  
Brad la 19 Novembrie 1910.

**Vasiliiu Damian** protopresbiter.

Nr. 547/1910. [50] 2—3

## Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasă III a **Cănelul de jos**, din protopresbiteratul Deva, să publice din nou concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt fasonate în coala B. pentru dotațiunea dela stat.

Concurenții au a-și așterne rugărilor, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în termenul deschis, și a să prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică din această comună, spre a cânta, cuvânta, eventual a celebra.

Deva, 19 Ianuarie v. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Devei în conțelegere cu comitetul parohial.

**Dr. Ioan Dobre** protopop gr.-or.

Nr. 402/910. [49] 2—3

## Concurs.

Pentru ocuparea parohiei de clasă III-a **Almașul mic** și filia **Archia** din protopresbiteratul Devei se publică concurs din nou cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt fasonate în coala B. pentru dotațiunea dela stat.

Concurenții au a-și așterne rugărilor instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu în termenul deschis și au a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică din această comună spre a cânta, cuvânta eventual a celebra.

Deva, la 19 Ianuarie v. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Devei în conțelegere cu comitetul parohial.

**Dr. Ioan Dobre** protopresbiter.

## Aviz!

Casa din Mhăleni a fondului gimnaziului român gr.-or. din Brad potrivită pentru crăsmă și prăvălie este de închiriat dela **Februarie a. c.** Chiria anuală e dela 500 cor. în sus. Informațiune specială dă episcopul **Dr. Pavel Oprișă.** (46) 1—3

Nr. 732/910.

[54] 2—3

## Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc din parohia **Treznea** protopresbiteratul Ungurașului, conform rezoluțiunii Preavenatului Consistor arhidiecez. din 2/15 Decembrie 1910 nr. 33776 Șol. se esorie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Salarul împreună cu acest post este de 1000 cor., din care 600 cor. se acoper prin repartitiune pe popor și 400 coroane prin ajutor dela Preavenatul Consistor arhidiecez. Cărtir în edificiul școlii și folosirea grădinei de un pătrar jugăr.

Dela concurenți se așteaptă, ca pe lângă documentele și presorise de lege să aibă și pregătirea pentru a înființa cor și al conduce, având o mare preferință la alegerea acesteia, având a o documenta aceasta cu atestat sau declarațiune adusă la rugare și a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări și a fi cunoscuți poporului.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne rugărilor instruite conform legii cu documental de mai sus la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis.

Cvencuenalul prim celui ales i se va solvi nu mai după împlinirea serviciului de 5 ani la această școală.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Ungurașului în conțelegere cu comitetul parohial consernent.

Fizeșșanpetru, 5/18 Ianuarie 1911.

**Pavel Roșca** protopresbiter.

care ține mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura liniștile și a ajunge la o piele fragedă și teint alb, — se spală numai cu

**O Damă**

**Săpun din lapte de crin**

marca Cal pe băț

de Bergmann și Comp.

Tetschen a.E.

Bucata costă 80 bani, se

afă de vânzare în toate far-

maciile, drogeriile și parfum-

ăriile. (32) 3—40

## Numai un orologiu din aur de 14 carate

înlocuște orologiu nostru suflat cu 14 carate aur de goldin patent remontoir.

Acest orologiu svițier trezește prin forma sa exterioară — admirare generală.

Mechanismul e conștiințios construit, încât pentru preciza umblare a acestuia garantăm pe 5 ani în scris.

Orologiul acesta abia de specialiști se poate deosebi de un orologiu de aur, rezistă ori cărei strapață. Cu 3 capacuri masive de goldin cu plăci aurite; coperiș saltiv cu osile garantat în rubin cor. 10. Cu catină (lanț) dublă cor. 13, 3 bucăți cor. 28.

**Heinrich Weiss**

(27) 5—6 **Ujbánya (Ungaria).**

## Altoi de viță puternică

nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viță puternică, lberă de peronosporă, bogat înrădăcinată și bine încreșcută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la școala de viticultură din Reichsdorf, proprietar **Simon Nemencz**, posta Riomfalva, unde cu prețurile cele mai moderate se afă materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calitățile cele mai bune, pentru struguri de vin și masă.

**Simon Nemencz**,

posesorul primei școlii de vierit din Reichsdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Catabage la cerere gratuit și franco!

(360) 34—

## „DACIA“

instituit de credit și de economii, societate pe acții în Orăștie.

## Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Dacia“, prîn aceasta se convocă la

## a IX-a adunare generală ordinară,

care se va ținea la 27 Februarie 1911, la 10 ore a. m., în localul institutului.

## Program:

1. Numirea unui notar și 2 scrutători.
2. Raportul anual al direcțiunii, bilanțul anului 1910, și raportul comitetului de supraveghiere.
3. Decidere asupra rapoartelor, bilanțului și distribuirii profitului curat.
4. Eventuale propuneri întrate, conform statutelor.
5. Alegerea alor 2 acționari, pentru verificarea procesului verbal.

Acționarii cari doresc a lua parte la adunarea generală în persoană sau prin pleni potențiați, au să depună acțiunile și plenipotențele la cassa institutului, în înțelesul §-ului 20 din statute, cel puțin până în prezua adunării generale.

Orăștie, la 30 Ianuarie 1911.

## Direcțiunea.

## Bilanț la 31 Decembrie 1910.

Activa — Vagyon.	Mérleg számla 1910 dec. hó 31-én.	Pasiva — Teher.	
	K f	K f	
Cassa în num. — Pénztári álladék	4,453.03	Capital social — Részvénytőke	100,000.—
Efecte publice — Értékpapírok	40,267.33	Fond de rezervă — Tartáékialap	45,500.—
Cambii de bancă — Váltó tárcá . . . . .	462,271.—	Fond cultural — Jótékonyalap	1,321.29
după subscriere — leirás után . . . . .	3,000.— 459,271.—	Interese anticipate — Átmenő kamatok . . . . .	4,909.16
Cambii cu acop. hip. — Jézálogilag bizt. váltók . . . . .	63,637.—	Cambii reescontate — Visszleszámitolási váltók . . . . .	221,803.—
Izvorul mineral — Ásvány forrás	40,367.78	Depuneri — Betétek . . . . .	245,126.30
Lombard — Lombard kölesőn . . . . .	6,781.51	Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék . . . . .	1,039.—
Realități — Ingatlanok . . . . .	13,216.58	Pro Diversi — Külömféle . . . . .	1,458.05
Mobiliar — Butorzat . . . . .	1,709.—	Creditori — Hitelezők . . . . .	49,241.62
după subscriere — leirás után . . . . .	170.90 1,538.10	Profit curat — Tiszta nyereség . . . . .	16,544.59
Debitori — Adosk . . . . .	48,619.48		
Timbre, proteste și vadiu anticipat — Előlegezett béyeg óvás és bánatpénz . . . . .	3,285.48		
Conturi curente — Folyó számla adósok . . . . .	5,525.72		
	686,943.01		686,943.01

## Contul Profit și Perderi.

Eșite — Kiadás.	Nyereség és veszteség számla.	Venite — Bevétel	
	K f	K f	
Interese: — Kamatok: pentru dep. — betétek után . . . . .	14,580.54	Profit transp. — Nyereség á hozat	328.98
pentru cambii reesc. — visszleszámitolás után . . . . .	14,353.54	Interese: — Kamatok: dela cambii cu giranți — kezes váltó kamat . . . . .	54,178.73
pentru cont curente — folyó számlák után . . . . .	2,726.52 31,660.60	dela cambii cu ac. hip. — jelzálogos váltó kamat	6,265.48 60,444.21
Spese: — Költségek: salarii — tisztii fizetések	5,280.—	Diverse venite — Külömféle bevétel	680.46
chirie — házbér . . . . .	800.—		
porto — posta bér . . . . .	379.76		
diverse spese — különféle kiadás . . . . .	2,688.58 9,148.34		
Contribuție: — Adó: directă — egyenes adó . . . . .	2,471.17		
de 10% după int. dep. — 10% tőke kamat adó . . . . .	1,458.05 3,929.22		
Amortizare: — Leirás: din mobiliar — butorzatból . . . . .	170.90		
Profit curat — Tiszta nyereség	16,544.59		
	61,453.65		61,453.65

Orăștie, la 31 Decembrie 1910. — Szászváros, 1910. december 31-én.

**Dr. Muntean m. p.**

dir. exec. — vezér ig.

**Buzugan m. p.**

secretar. — titkár.

**N. Opincar m. p.**

**V. Sintion m. p.**

**Ioan Otariu m. p.**

**Iosif Bogdan m. p.**

Revăzut și aflat în consonanță cu registrele principale și auxiliare. — Megvizsgáltatott a fő és mellékönyvekkel egybenhangzonak találtatott.

Orăștie, la 3 Februarie 1911. — Szászváros, 1911. február 3-án.

**Ioan Botean m. p.**

**Constantin Dancilă m. p.**

**Ioan Lazăroiu.**

Serviciu prompt și conștiințios.

**Prima fabrică transilvană**  
ces. și reg. privilegiată

**de casse de fier și oțel,**

și

**lăcătușerie de artă și construcție,**

instalată cu putere electrică.

**E. Purece,**

Sibiu — Nagyszeben

Strada Faurului 19.

(2) 6—10

Cataloge de preț gratis și franco.